

Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV): hygiënemaatregelen ter voorkoming dat via mensen, materialen en transportvoertuigen het virus wordt verspreid in de glastuinbouw

versie 5.0, juli 2020

In onderstaand advies worden reinigings- en ontsmettingsmaatregelen beschreven en toegelicht ten behoeve van het voorkómen van verspreiding van ToBRFV in de glastuinbouw.

Inleiding

Bij een vondst van het quarantaineorganisme Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV) op een productielocatie mag het bedrijf tomatenvruchten blijven afzetten vanaf die locatie mits maatregelen worden genomen om verspreiding via o.a. meermalig fust en transportvoertuigen naar andere teeltlocaties te voorkomen. Hiervoor dient het bedrijf ook een actieplan op te stellen.

ToBRFV is een tobamovirus en van andere tobamovirussen is bekend dat ze heel gemakkelijk via contact (o.a. handen, kleding en materialen) worden overgedragen en ook lange tijd infectieus blijven; met ToBRFV zal het waarschijnlijk niet anders zijn. Strikte hygiënemaatregelen zijn daarom noodzakelijk om verspreiding van het virus tegen te gaan.

Hieronder zijn maatregelen en aandachtspunten beschreven ter voorkoming van verspreiding van het virus tussen locaties in de glastuinbouw via:

- fust (bakken, containers e.d. waarin vruchten worden vervoerd),
- transportvoertuigen,
- mensen,
- andere materialen dan fust (incl. gereedschap en machines)
- (plant)afval.

Fust: scheiding van '(waarschijnlijk) besmette' zones van 'schone' zones

Situaties die zich kunnen voordoen bij gebruik van meermalig fust zijn:

- de teeltlocatie heeft zelf een pakstation, waarbij het fust gewassen wordt in een eigen wasstraat of via een fustcentrale retour gaat;
- een pakstation verwerkt vruchten van meerdere productiebedrijven.

Indien sprake is van transport van (waarschijnlijk) besmette tomaten in fust en fust kan terecht komen op niet-besmette teeltlocaties moet het lege fust eerst worden gereinigd en vervolgens ontsmet voordat het naar de teeltlocaties gaat. Alle fysieke plaatsen van het pakstation/de fustcentrale waar fust (eventueel gevuld met tomaten) van een besmette teeltlocatie wordt/worden aangevoerd en verwerkt moeten als 'besmet' worden beschouwd en ook alle delen die indirect (via contact) met het virus besmet kunnen raken (de 'besmette' zone). Een duidelijke fysieke scheiding is dan ook nodig tussen de 'besmette' zone' en dat deel van de locatie waar, na ontsmetting, het fust wordt opgeslagen en retour gaat naar de teeltlocaties, de 'schone' zone'. De 'besmette' zone en 'schone' zone moeten herkenbaar gemarkeerd zijn. Strikte maatregelen zijn nodig om de 'schone' zone niet te besmetten via transportvoertuigen, mensen en materialen (zie hieronder).

Transportvoertuigen

Transportvoertuigen (vrachtauto's, pompwagens, heftrucks e.d.) die (waarschijnlijk) besmet zijn, bijvoorbeeld vanwege transport van vruchten of fust afkomstig van een besmette locatie moeten eerst gereinigd en ontsmet worden alvorens een 'schone' zone of locatie te betreden.

Mensen

Mensen kunnen het virus gemakkelijk verspreiden via handen en kleding. Via contact met besmette vruchten, besmette planten en materialen kunnen handen en kleding besmet raken. Dus voor locaties en zones die vrij zijn van het virus is het belangrijk een streng protocol te hanteren om introductie van het virus via mensen te voorkomen; belangrijke aandachtspunten daarbij zijn (voor 'schone zones' kan men hieronder ook lezen 'schone locaties'):

- Bezoekers uitsluitend toestaan indien deze vanwege te verrichten werkzaamheden in de 'schone' zone moeten komen.
- Het aantal medewerkers dat in de 'schone' zone werkt zo veel mogelijk beperken.
- Bij binnenkomst:
 1. kleding en schoenen die men niet aanhoudt (jassen e.d.) achterlaten;
 2. handen langdurig wassen en bij voorkeur handschoenen dragen (zie onderstaand handenprotocol);
 3. overkleding, overschoenen of 'locatie-schoenen' aantrekken; let daarbij op dat de te bedekken kleding en schoenen/sokken niet meer in aanraking komen met de handen of aangetrokken handschoenen.
- De verschillende zones bij binnenkomst: 'kleding-achterlaten', 'handen-protocol', 'overkleding en -schoenen aantrekken' duidelijk markeren/scheiden. Dit kan bijvoorbeeld door banken zonder rugleuning tussen de zones te plaatsen. Voorkomen moet worden dat 'vuile' schoenen of sokken in contact komen met de vloer in de laatste zone waar overschoenen e.d. worden aangetrokken.
- Mobiele telefoons achterlaten bij binnenkomst. Men kan telefoons aanschaffen die uitsluitend in de 'schone' zone of op de locatie mogen worden gebruikt.

Handen

- handen eerst grondig en langdurig wassen (minimaal 60 sec.) met water en zeep,
- handschoenen aantrekken; let er bij het aantrekken van de handschoenen op dat met de blote vingers uitsluitend de onderkant van de handschoenen wordt aangeraakt.

Voor handen wassen geldt: gebruik maken van een automatische kraan zodat de handen niet herbesmet kunnen raken bij het dichtdraaien van de kraan of op andere wijze herbesmetting via kraanknoppen voorkomen.

Ontsmetten van schoenen

- Waterdichte schoenen met een glad oppervlak kunnen worden ontsmet nadat ze eerst grondig zijn gereinigd met water en een borstel (er mag geen vuil meer zichtbaar zijn). Na reiniging het schoeisel ontsmetten met Virkon S volgens de aanwijzingen op het etiket.

Andere materialen dan fust

- Materialen op een (waarschijnlijk) besmette locatie of in een (waarschijnlijk) besmette zone moeten binnen de locatie/zone blijven; materialen daartoe merken.
- Indien verplaatsing naar buiten de (waarschijnlijk) besmette locatie of zone toch noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor reparatie, dan de materialen eerst grondig reinigen en daarna ontsmetten. Na ontsmetten ervoor zorgen dat via contact (handen) geen herbesmetting kan plaatsvinden.
- Al het materiaal wat gebruikt wordt moet gereinigd en ontsmet kunnen worden. Dus geen gebruik maken van poreus of organisch materiaal. Dat betekent bijvoorbeeld geen houten maar kunststof pallets.

Afval afkomstig van (waarschijnlijk) besmette locaties/zones

- Afvalwater lozen op het riool
- Plantafval mag worden gecomposteerd volgens onderstaande voorwaarden (zie 'Voorwaarden compostering'). Containers dienen na afloop gereinigd en ontsmet te worden.
- Steenwol kan worden afgevoerd naar een steenwol-recyclingbedrijf mits het lekwater op fytosanitair verantwoorde wijze wordt afgevoerd (NB restafval dat vrijkomt bij de verwerking van het steenwol dient ook dusdanig te worden verwerkt of behandeld dat het virus wordt geëlimineerd)
- Overig afval in gesloten verpakking/gesloten container afvoeren naar een verbrandingsoven of naar een recyclingbedrijf mits de processen dusdanig zijn dat het virus wordt geïnactiveerd.

Voorwaarden compostering

Composteren van plantafval is toegestaan mits de totale composteringsduur (incl. de tijd dat de compost ligt opgeslagen na de rijpingsfase) ten minste 60 dagen is, de compost niet wordt gebruikt in de glastuinbouw en alleen in Nederland wordt afgezet. Tunnelcompostering en buitencompostering zijn toegestaan. Bij buitencompostering geldt de eis dat de composthoop minimaal driemaal moet worden omgezet en na elke omzetting de temperatuur in de composthoop ten minste 60°C bereikt gedurende minimaal 24 uur. Compostering moet plaats vinden bij een door de NVWA erkende vernietigingslocatie.

Reinigen en ontsmetten

Altijd geldt dat te ontsmetten materialen, schoeisel en oppervlakken eerst grondig moeten worden gereinigd.

Ontsmettingsmiddelen

Virkon S. Zie voor de toepassingsvoorwaarden het Wettelijk Gebruiksvoorschrift/Gebruiksaanwijzing. Voor het ontsmetten van transportvoertuigen zijn vrijstellingen verleend. Een vrijstelling wordt verleend voor een periode van 120 dagen. Zie de Staatscourant voor de meest actuele stand van zaken.

MENNO Florades. Volg de toepassingsvoorwaarden in het Wettelijk Gebruiksvoorschrift voor "moeilijk te inactiveren" plantpathogene virussen en viroïden (4% dosering en 16 uur inwerktijd).

De NVWA heeft dit document op zorgvuldige wijze en naar beste weten samengesteld. Evenwel kan niet worden ingestaan voor de juistheid en volledigheid van de verstrekte informatie. De NVWA aanvaardt derhalve geen aansprakelijkheid voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij of als gevolg van het gebruik van de verstrekte informatie. Ook kunt u aan deze informatie geen enkel recht ontlenen.